

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Høringsnotat

I henhold til adresseliste

Nr.

Vår ref
201001351 KV NBA

Dato
28.05.2010

HØRING – FORSLAG OM ENDRING AV LOV OM FOLKEBIBLIOTEK

Kulturdepartementet sender med dette på høring forslag til endring av *lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek § 13.*

1. Innledning

Endringsforslaget er en oppfølging av St. meld. nr. 23 (2008-2009) *Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid* (bibliotekmeldingen) og handler om hvem som skal ivareta statlige bibliotekoppgaver i fremtiden. Forslaget åpner for en større fleksibilitet i departementets mulighet til å delegere statlige bibliotekoppgaver.

2. Bakgrunn

ABM-utvikling ble etablert 1. januar 2003 som et tverrsektorielt og departementsoverskridende organ for arkiv, bibliotek og museer med utgangspunkt i de tre eksisterende organene Statens bibliotektilsyn, Riksbibliotekstjenesten og Norsk museumsutvikling, og med forutsetningen at organet skulle ha tilfredsstillende kompetanse til å ivareta oppgaver også på arkivområdet.

Nasjonalbiblioteket ble etablert i 1989 og er i dag en samlingsforvaltende institusjon med oppgaver i hovedsak knyttet til forvaltning av pliktavleveringsloven. Nasjonalbiblioteket har gjort store investeringer i digital teknologi og har etablert et digitalt bibliotek med ulikt kildemateriale som også er knyttet til EU-prosjektet Europeana. Det er igangsatt en storstilt digitalisering av bøker, fotografi og annet materiale.

I bibliotekmeldingen ble det understreket at et hovedmål med statens bibliotekpolitikk er å utvikle robuste og omstillingsdyktige bibliotek som kan tilby alle innbyggerne bedre bibliotektenester. Det ble også vist til at det er behov for en overordnet politikk som kan medvirke til at bibliotekene tar i bruk løsninger og bygger strukturer som er robuste nok til å møte morgendagens utfordringer. Det ble også understreket at det er behov for bedre ansvarsfordeling og satsingsprogram for å oppnå en slik utvikling.

I meldingen ble det varslet at Kulturdepartementet i samråd med relevante departement og styret for ABM-utvikling vil vurdere om det kan være formålstjenlig med en nærmere samordning eller sammenslåing av bibliotekoppgaver i Nasjonalbiblioteket og ABM-utvikling – eventuelt om det kan være en løsning å overføre bibliotekoppgaver fra ABM-utvikling til Nasjonalbiblioteket. Jf. Innst. S. nr. 320 (2008-2009) støttet Stortinget denne intensjonen og påpekte at en avklaring av oppgavefordelingen mellom institusjonene kan være naturlig.

I St. meld. nr. 24 (2008-2009) *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*, ble det slått fast at Nasjonalbiblioteket er hovedaktør i digitaliseringsarbeid på bibliotekfeltet, og skal ha eneansvar for bibliografiske standarder og digitale løsninger for å søke på tvers av alle bibliotek. Et biblioteksøk skal inngå som element i en felles søketjeneste på tvers av arkiv-, bibliotek- og museumssektoren. Nasjonalbiblioteket skal også videreutvikle satsingen på frikjøp av vernet materiale for digital fremvisning gjennom prosjektet bokhylla.no.

3. Departementets forslag

I Prop. 125 S (2009 – 2010) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2010* er det nå besluttet at ABM-utviklings bibliotekfunksjoner i hovedsak skal overføres til Nasjonalbiblioteket. Unntatt er oppgaver som gjelder konsortier og lisenser, som planlegges overført til den institusjonen eller det organet som skal ha ansvar for Norsk vitenskapsindeks (NVI), som Kunnskapsdepartementet er i ferd med å etablere. I tillegg til fire årsverk knyttet til konsortier og lisenser, vil ytterligere to årsverk som skal knyttes til arbeidet med NVI bli foreslått overført fra ABM-utvikling.

Omorganiseringene på bibliotekfeltet fordrer på kort sikt en endring i Lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek § 13. Departementets forslag til endring fastsetter at *departementet eller den departementet bestemmer, ivaretar statlige bibliotekoppgaver.*

4. Vurdering

Departementet har i denne saken lagt til grunn at det er ønskelig med en faglig styrking og konsolidering av statlige bibliotekoppgaver. Departementet mener at den beste løsningen for biblioteksektoren er at Nasjonalbiblioteket får ansvaret for de fleste bibliotekoppgavene som ABM-utvikling har ivaretatt. En slik endring vil klargjøre ansvar og roller på statlig nivå.

Departementet ønsker imidlertid ikke å angi i lovteksten hvilken institusjon som skal ivareta statlige bibliotekoppgaver. Dette åpner for større fleksibilitet. Det er heller ikke lenger vanlig at statlige, rådgivende organ for departementene har hjemmel i lov.

Det vil være Nasjonalbiblioteket som vil få ansvaret med å følge opp brorparten av tiltakene i bibliotekmeldingen. Viktige oppgaver vil være utviklingen av et felles biblioteksøk og en tjeneste med brukerinitiert fjernlån. Nasjonalbiblioteket vil også ha et overordnet og koordinerende ansvar for uh-sektoren og være en naturlig samarbeidspartner for bibliotek i universitets- og høyskolesektoren, instituttsektoren og i helsesektoren.

Det er de siste ti årene iverksatt en rekke strukturelle grep i fylker og kommuner for å samordne og se felles behov og utfordringer for hele arkiv-, bibliotek- og museumsfeltet i sammenheng. Departementet mener at det også i framtida vil være nødvendig å se sektorene i sammenheng. Departementet legger imidlertid til grunn at målet om økt samarbeid i abm-sektoren må være en grunnleggende forutsetning for alle institusjonenes arbeid og må håndteres i et nærmere samarbeid mellom de samlingsforvaltende institusjonene. I framtida skal derfor abm-perspektivet tydeliggjøres i både Nasjonalbibliotekets, Arkivverkets og museumssektorens målsetninger. Ikke minst må det tilrettelegges for et bedre og mer målrettet samarbeid om digitaliseringsspørsmål slik det også er forutsatt i St. meld. nr. 24 (2008-2009) *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv.*

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

En konsekvens av lovendringen og omorganiseringen vil være at Nasjonalbiblioteket overtar de fleste bibliotekoppgavene som ABM-utvikling har ivaretatt. Konkret vil statlige arbeidsplasser på bibliotekfeltet bli overført fra ABM-utvikling til Nasjonalbiblioteket og et planlagt organ/institusjon under Kunnskapsdepartementet. Denne overføringen av oppgaver og årsverk vil ha karakter av en statlig omstilling, og vil bli behandlet etter gjeldende lover og regler for slike. Det legges opp til at endringene skal skje uten større økonomiske konsekvenser. Eventuelle merutgifter som følge av oppgaveoverføringen dekkes over Kulturdepartementets budsjett.

5. Forslag til lovendring

Lov av 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek § 13 skal lyde:

Kapittel IV. Statlige oppgaver

§ 13. Statlige bibliotekoppgaver

Departementet, eller den departementet bestemmer, ivaretar statlige bibliotekoppgaver etter denne lov.

6. Høringsfrist m.v

Kulturdepartementet ber om eventuelle merknader innen 06.08.2010.

Vi ber om at høringsuttalelser også blir oversendt elektronisk til e-postadresse postmottak@kud.dep.no. Høringsnotatet vil også bli lagt ut på Kulturdepartementets hjemmeside www.regjeringen.no/kud

Med hilsen

Roy Kristiansen e.f.
ekspedisjonssjef

Nina Børge-Ask
seniorrådgiver

Vedlegg:

1. Høringsliste
2. Lov om folkebibliotek

HØRINGSLISTE

ABM-utvikling

Akademikerne

Arkivverket

Bibliotekarforbundet

Biblioteksentralen A/L

Bibsys

Det flerspråklige bibliotek (Deichman)

Fagforbundet

Finansdepartementet

Fornyings- og administrasjonsdepartementet

Forskerforbundet

Frida

Fylkeskommunene

Høyskolene

Justisdepartementet

Kommunal- og regionaldepartementet

Kommunene

Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon (KS)

Kulturforbundet

Kunnskapsdepartementet

Miljøverndepartementet

Nasjonalbiblioteket

Norsk kulturforum (NOKU)

Norsk barnebokinstitutt

Norsk bibliotekforening

Norsk fagbibliotekforening

Norsk kulturråd

Norsk lyd- og blindeskriftsbibliotek

Norsk målungdom

Norsk tjenestemannslag (NTL)

Nord-sørbiblioteket (Stavanger bibliotek)

Samisk Spesialbibliotek/Sametinget

Skolenes landsforbund

Tekna

Universitetene

Universitets- og høyskolerådet

Utdanningsdirektoratet

Utdanningsforbundet

LOV OM FOLKEBIBLIOTEK

Jfr. lov 29 mai 1987 nr. 23. - Jfr. *tidligere* lover 16 mai 1935 nr. 1, 12 des 1947 nr. 12, 18 juni 1971 nr. 80.

Kapittel I. Folkebibliotekenes formål og virksomhet.

§ 1. Målsetting

Folkebibliotekene skal ha til oppgave å fremme opplysning, utdanning og annen kulturell virksomhet gjennom informasjonsformidling og ved å stille bøker og annet egnet materiale gratis til disposisjon for alle som bor i landet.

Det enkelte bibliotek skal i sine tilbud til barn og voksne legge vekt på kvalitet, allsidighet og aktualitet.

Virksomheten skal være utadrettet, og tilbudene skal gjøres kjent.

Folkebibliotekene er ledd i et nasjonalt biblioteksystem.

§ 2. Lovens virkeområde

Loven gjelder for den offentlige folkebibliotekvirksomheten, herunder de lokale folkebibliotekene som kommunen har ansvaret for (lovens kap. II), fylkesbibliotekene som fylkeskommunen har ansvar for (lovens kap. III), og sentrale bibliotek- og veiledningstjenester som staten har ansvaret for (lovens kap. IV).

Folkebibliotekvirksomheten omfatter også bibliotek tjenester for pasienter i sykehus og helseinstitusjoner og andre som har spesielle vansker med å bruke biblioteket.

§ 3. Lånesamarbeid, registrering m.v.

Bibliotekene skal følge felles regler om lånesamarbeid og registrering, og for utarbeidelse av statistikk og årsmeldinger. Departementet kan gi nærmere forskrifter.

Kapittel II. Kommunale folkebibliotek.

§ 4. Generelt

Til formål nevnt i kapittel I skal alle kommuner ha et folkebibliotek.

Folkebiblioteket kan drives av kommunen alene, eller i helt eller delvis driftsfellesskap med annen kommune, fylkeskommunen eller statlig institusjon. Departementet kan gjøre unntak fra første ledd for forsøksvirksomhet.

Kommunen fastsetter reglement for folkebiblioteket på grunnlag av veiledende retningslinjer som departementet gir for bibliotekdriften.

Endret ved lover 11 juni 1993 nr. 85, 4 juli 2003 nr. 82 (i kraft 1 aug 2003 iflg. res. 4 juli 2003 nr. 898).

§ 5. Personale

Alle kommuner skal ha fagutdannet biblioteksjef.

Departementet kan dispensere fra bestemmelsen i denne paragraf og gir nærmere forskrifter om kvalifikasjonskrav og overgangsordninger.

§ 6. Samarbeid med skoler

Det skal være et organisert samarbeid mellom folkebiblioteket og de kommunale skolebibliotekene.

Departementet gir veiledende retningslinjer for slikt samarbeid.

Endret ved lov 10 jan 1997 nr. 7 (i kraft 1 mars 1997 iflg. res. 10 jan 1997).

§ 7. (Opphevet ved lov 11 juni 1993 nr. 85.)

Kapittel III. Fylkesbibliotek.

§ 8. Generelt

Til formål på fylkeskommunalt nivå nevnt i kap. I skal alle fylkeskommuner ha et fylkesbibliotek ledet av en fagutdannet biblioteksjef. Departementet kan for forsøksvirksomhet gjøre unntak fra kravet om at alle fylkeskommuner skal ha et fylkesbibliotek.

Fylkeskommunen fastsetter reglement for fylkesbiblioteket på grunnlag av veiledende retningslinjer som departementet gir for bibliotekdriften.

Endret ved lover 11 juni 1993 nr. 85, 4 juli 2003 nr. 82 (i kraft 1 aug 2003 iflg. res. 4 juli 2003 nr. 898).

§ 9. Fjernlånsvirksomheten

Fylkesbiblioteket skal ivareta fjernlånsvirksomheten i fylket, organisere bibliotekenes lånesamarbeid, og stå ansvarlig for sin del av den felles plan for anskaffelse og oppbevaring av litteratur.

Fylkesbiblioteket kan drive direkte utlån fra bokbuss/bokbåt, alene eller i samarbeid med andre fylkes- og folkebibliotek.

Fylkeskommunen kan opprette avtaler om felles bibliotekdrift med en eller flere kommuner.

§ 10. Veiledningstjenester m.v.

Fylkesbiblioteket skal gi råd til lokale myndigheter, yte bibliotekfaglig veiledning og assistanse, og arrangere møter og kurs om bibliotekspørsmål.

Det skal være et organisert samarbeid mellom fylkesbiblioteket og fylkeskommunens skoleledelse. Samarbeidet mellom fylkesbiblioteket og de statlige skolemyndighetene i fylket skal sikres ved avtaler, slik at fylkesbibliotekets faglige kompetanse stilles til rådighet for skolemyndighetene.

Endret ved lov 10 jan 1997 nr. 7 (i kraft 1 mars 1997 iflg. res. 10 jan 1997).

§ 11. Særskilte oppgaver

Fylkeskommunen skal utover det som følger av § 3, gi uttalelser vedrørende fordeling av statlige midler, og bistå statlige myndigheter ved utredning og planlegging.

Endret ved lov 11 juni 1993 nr. 85.

§ 12. (Opphevet ved lov 11 juni 1993 nr. 85.)

Kapittel IV. Statlige oppgaver.

§ 13. *ABM-utvikling - Statens senter for arkiv, bibliotek og museum*

Statens oppgaver etter denne loven ivaretas av ABM-utvikling på vegne av departementet.

Endret ved lov 4 juli 2003 nr. 82 (i kraft 1 aug 2003 iflg. res. 4 juli 2003 nr. 898).

§ 14. *Særlige statstilskudd*

Det kan gis særlige statstilskudd til visse bibliotekformål som ikke naturlig hører inn under den enkelte kommunes ansvarsområde, eller som er av særlig betydning for opprettholdelse av et nasjonalt biblioteksystem. Departementet gir nærmere bestemmelser.

§ 15. (Opphevet ved lov 27 mai 1987 nr. 23.)

Kapittel V. Lovens ikrafttreden. Endringer i andre lover.

§ 16. Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.¹ Fra samme dag endres følgende lover slik: - - -

¹ Fra 1 jan 1986 iflg. res. 20 des 1985 nr. 2236.